

ДИРЕКТОРАТ
ЦИВИЛНОГ
ВАЗДУХОПЛОВСТВА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**УПУТСТВО О ИЗДАВАЊУ ДОЗВОЛЕ СТУДЕНТА КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА,
КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА И УПРАВНИ ПОСТУПАК
ДЦВ-КЛ-УП-001
(извод из документа, издање 10/01 од 15.07.2019.)**

ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Упутство о издавању дозволе студента контролора летења, контролора летења и управни поступак ДЦВ-КЛ-УП-001 обухвата захтеве за издавање дозвола, управни поступак и улоге и одговорности лица која су укључена у поступак издавања дозвола.

Упутство представља преглед процеса издавања дозвола и намењено је кандидатима који желе да стекну дозволу студента контролора летења, контролора летења, као и пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, организацијама за обуку контролора летења и контролорима летења.

ВЕЗА СА ДРУГИМ ДОКУМЕНТИМА

У Републици Србији питања везана за контролоре летења регулишу се следећим прописима:

1. Закон о ваздушном саобраћају,
2. *ИКАО* Анекс 1 Лиценцирање особља,
3. Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којим је преузета Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008,
4. Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима, којим је преузета Уредба (ЕУ) 2015/340, (у даљем тексту: Правилник).

ОПИС АКТИВНОСТИ

Регрутовање контролора летења

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије Скадарска бр. 23, 11000 Београд, не регулише питање регрутовања контролора летења, већ то питање регулише Пружалац услуга у ваздушној пловидби – Контрола летења Србије и Црне Горе *SMATSA* доо Београд, Трг Николе Пашића бр. 10, те се у том смислу треба обратити *SMATSA* доо.

Директорат регулише две главне фазе у стицању дозволе контролора летења, као и област везану за одржавање стручности контролора летења:

1. почетну обуку, која води издавању дозволе студента контролора летења,
2. обуку у јединицама контроле летења, која води издавању дозволе контролора летења,
3. континуирану обуку за одржавање стручности контролора летења (обуку освежења знања и дообуку),
4. обуку за стицање посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈП),
5. обуку за стицање посебног овлашћења инструктора за практичну обуку (STD), и
6. обуку за стицање посебног овлашћења процењивача.

Почетна обука

Почетна обука се спроводи у Центру за обуку ANS особља, Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд, који је сертифициван од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат). Обука се спроводи према програмима и плановима почетне обуке одобреним од стране Директората, а након успешно завршене почетне обуке, Центар за обуку ANS особља издаје сертификат о завршеној обуци.

Обука у јединицама контроле летења

Обука у јединицама контроле летења се, сходно потребама за овлашћењима, спроводи у релевантним јединицама контроле летења, Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд, које су сертифициване од стране Директората као организација за обуку контролора летења.

Циљ обуке у јединицама контроле летења је овладавање применом оперативних процедура и стицање вештина које су неопходне за обављање посла контролора летења у јединици контроле летења, подизањем знања и вештина стечених у току почетне обуке.

Обука у јединицама контроле летења се спроводи према одобреним плановима обуке јединица контроле летења. Обука на оперативном радном месту се спроводи уз надзор инструктора за обуку на радном месту.

Дозволе, овлашћења, додатна и посебна овлашћења

Захтев за издавање дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења се подноси писарници Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије на обрасцу Захтева за издавање/продужење/обнову дозволе (студента) контролора летења (АТСО), овлашћења, додатних и посебних овлашћења ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), у складу са Процедуром за издавање, продужење, обнову дозволе, овлашћења, додатних и посебних овлашћења контролора летења, односно студента контролора летења, која се налази на веб страници Директората.

Захтев за издавање нових овлашћења или додатних и посебних овлашћења, за продужење или обнову додатних и посебних овлашћења и за поновно издавање дозволе се доставља Директорату који је издао дозволу, преко писарнице Директората.

Дозвола је власништво лица којем је издата, осим у случају када је Директорат ставио дозволу ван снаге.

Дозвола студента контролора летења

Ималац дозволе студента контролора летења је, у складу са захтевом АТСО.В.001(а) Анекса I Прилога 1. Правилника о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима, којим је преузета Уредба (ЕУ) 2015/340)у

даљем тексту: Правилник), овлашћен да пружа услуге контроле летења у складу са овлашћењем и додатним овлашћењем који су садржани у дозволи под надзором инструктора за обуку на радном месту и да се обучава за додатно овлашћење.

Ималац дозволе студента контролора летења мора да започне обуку на оперативном радном месту у релевантној јединици контроле летења у року од годину дана од датума издавања дозволе.

У складу са захтевом АТСО.В.001(д), ималац дозволе студента контролора летења који није започео да користи права из дозволе у року од годину дана од датума њеног издавања или који је прекинуо коришћење права из дозволе у периоду дужем од годину дана, може једино да започне или настави обуку у јединици контроле летења за одговарајуће овлашћење након процене његове/њене претходне стручности, како би се утврдило да ли он/она испуњава захтеве који су релевантни за то овлашћење, коју спроводи организација за обуку која је сертификована да спроводи почетну обуку која је релевантна за то овлашћење, и након што испуни захтеве за обуком који произађу из процене.

Захтев за издавање дозволе студента контролора летења се подноси Директорату на обрасцу ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората. У складу са захтевом АТСО.В.001(б), подносилац захтева за издавање дозволе студента контролора летења мора да:

1. има најмање 18 година старости,
2. успешно заврши почетну обуку у организацији за обуку, која је релевантна за овлашћење, и уколико је применљиво, за додатно овлашћење,
3. има важеће лекарско уверење,
4. докаже најмање *ICAO* оперативни ниво (ниво 4) језичког знања.

Управни поступак за издавање дозволе студента контролора летења

По пријему захтева за издавање дозволе студента контролора летења, запослени у Одељењу за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења за управљање ваздушним саобраћајем, ваздухопловну метеорологију и ваздухопловно информисање (у даљем тексту: Одељење АТМ/АТСО/МЕТ/АИС) у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
2. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за издавање дозволе студента контролора летења,
3. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
4. израђује предлог решења о издавању дозволе студента контролора летења;
5. уноси личне податке у електронску базу података,
6. додељује број дозволе,
7. отвара досије,
8. уноси податке у регистар,
9. на основу донетог решења, штампа дозволу студента контролора летења са одговарајућим овлашћењем и уколико је применљиво, са додатним овлашћењем.

Дозвола контролора летења

Ималац дозволе контролора летења је, у складу са АТСО.В.005(а) Анекса I Прилога 1. Правилника, овлашћен да пружа услуге контроле летења у складу са овлашћењима и додатним овлашћењима у дозволи и да користи права на основу посебних овлашћења садржаних у њој.

У складу са АТСО.В.005(е), ималац дозволе контролора летења који није започео да користи права неког од овлашћења у року од годину дана од датума издавања може једино да започне обуку у јединици контроле летења за то овлашћење након процене његове/њене претходне стручности, како би се утврдило да ли он/она испуњава захтеве релевантне за то овлашћење, коју спроводи организација за обуку која је сертификована да спроводи почетну обуку која је релевантна за то овлашћење, и након што испуни захтеве за обуком који произађу из ове процене.

Захтев за издавање дозволе контролора летења се подноси Директорату на обрасцу ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората. У складу са захтевом АТСО.В.005(ц), подносилац захтева за прво издавање дозволе контролора летења мора да:

1. има дозволу студента контролора летења,
2. има завршен програм обуке за посебно овлашћење за локацију и успешно положене одговарајуће испите и процене,
3. има навршену 21 годину старости,
4. има важеће лекарско уверење,
5. докаже најмање ИСАО оперативни ниво (ниво 4) језичког знања.

Потврђивање важења дозволе контролора летења се, у складу са захтевом АТСО.В.005(д), врши уписом једног или више овлашћења и релевантног додатног овлашћења, посебног овлашћења за локацију и посебног језичког овлашћења, за које је обука била успешна.

Овлашћења и додатна овлашћења у Републици Србији

У складу са ИСАО стандардима и препорученом праксом и захтевима АТСО.В.010 и АТСО.В.015 Анекса I Прилога 1. Правилника, у Републици Србији постоје следећа овлашћења и додатна овлашћења:

Обласна контрола летења Београд

1. овлашћење обласне контроле надзорне (ACS)

Терминална контрола летења Београд

1. овлашћење прилазне контроле надзорне (APS)
– додатно овлашћење терминалне контроле (TCL)

Аеродромска контрола летења Београд

1. овлашћење аеродромске контроле инструменталне (ADI)
 - додатно овлашћење контроле у ваздуху (AIR)
 - додатно овлашћење за контролу кретања на земљи (GMC)

Аеродромска контрола летења Краљево

1. овлашћење аеродромске контроле летења инструменталне (ADI)
 - додатно овлашћење торањске контроле (TWR)
2. овлашћење прилазне контроле процедуралне (APP)
3. овлашћење прилазне контроле надзорне (APS)
 - додатно овлашћење за прецизни прилазни радар (PAR)
 - додатно овлашћење за прилаз по надзорном радару (SRA)

Аеродромска контрола летења Ниш

1. овлашћење аеродромске контроле летења инструменталне (ADI)
 - додатно овлашћење торањске контроле (TWR)
2. овлашћење прилазне контроле процедуралне (APP)

Аеродромска контрола летења Поникве

1. овлашћење аеродромске контроле летења инструменталне (ADI)
 - додатно овлашћење торањске контроле (TWR)
2. овлашћење прилазне контроле процедуралне (APP)

Аеродромска контрола летења Вршац

1. овлашћење аеродромске контроле летења инструменталне (ADI)
 - додатно овлашћење торањске контроле (TWR)
2. овлашћење прилазне контроле процедуралне (APP)

Аеродромска контрола летења Батајница

1. овлашћење аеродромске контроле летења инструменталне (ADI)
 - додатно овлашћење торањске контроле (TWR)
2. овлашћење прилазне контроле процедуралне (APP)
3. овлашћење прилазне контроле надзорне (APS)
 - додатно овлашћење за прецизни прилазни радар (PAR)
 - додатно овлашћење за прилаз по надзорном радару (SRA)

Посебно овлашћење за локацију

У складу са захтевом АТСО.В.020(а) и (е) Анекса I Прилога 1. Правилника, посебно овлашћење за локацију даје право имаоцу дозволе да пружа услуге контроле летења на одређеном сектору, групи сектора и/ или радним местима за које је одговорна јединица контроле летења која пружа услуге у ваздушном саобраћају. Рок важења посебног овлашћења за локацију је 24 месеца.

У складу са захтевом АТСО.В.020(б), подносилац захтева за издавање посебног овлашћења за локацију мора да има успешно завршен програм обуке за посебно овлашћење за локацију.

Рок важења посебног овлашћења за локацију код првог издавања мора да започне најкасније 30 дана од датума успешне процене стручности, у складу са захтевом АТСО.В.20(ф), што значи да захтев за издавање посебног овлашћења за локацију мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Продужење рока важења посебног овлашћења за локацију

За продужење рока важења посебног овлашћења за локацију, у складу са захтевом АТСО.В.020(г), потребно је доставити:

- одговарајуће попуњен образац Захтева за издавање/продужење/обнову дозволе (студента) контролора летења (АТСО), овлашћења, додатних и посебних овлашћења ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората и пратећа документа која се захтевају обрасцем, којима се доказује испуњеност захтева у складу са захтевом АТСО.В.020(г);

Посебно овлашћење за локацију се, у складу са захтевом АТСО.В.020(г), продужава уколико је:

1. подносилац захтева користио права из дозволе у минималном броју часова у периоду који не сме да прекорачи 12 месеци и који је дефинисан у одобреним процедурама одржавања стручности у јединици контроле летења,
2. подносилац захтева завршио обуку освежења знања у току важења посебног овлашћења за локацију, у складу са одобреним процедурама одржавања стручности у јединици контроле летења,
3. извршена процена практичних вештина у последња три месеца у току прве године важења посебног овлашћења за локацију,
4. стручност подносиоца захтева процењена у складу са одобреним процедурама одржавања стручности у јединици контроле летења најраније три месеца пре датума истека посебног овлашћења за локацију.

Управни поступак за продужење рока важења посебног овлашћења за локацију

По пријему захтева за продужење рока важења посебног овлашћења за локацију, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/АИС у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да ли подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
 1. утврђује да ли контролор летења има важеће лекарско уверење,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за продужење рока важења посебног овлашћења за локацију,
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења о продужењу важења посебног овлашћења за локацију,
6. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
7. штампа нову дозволу с продуженим важењем посебног овлашћења за локацију, на основу донетог решења.

Под условом да су испуњени захтеви наведени у тачки 5.8.2, посебно овлашћење за локацију се продужава у периоду од 3 месеца пре датума истека важења. У оваквим случајевима рок важења се рачуна од датума истека, у складу са АТСО.В.020(х).

Уколико се посебно овлашћење за локацију продужи пре рока који је наведен у претходном ставу, његов рок важења започиње најкасније 30 дана од датума успешно извршене процене, у складу са захтевом АТСО.В.020(и), што значи да захтев за продужење рока важења посебног овлашћења за локацију мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Истек рока важења посебног овлашћења за локацију

Уколико дође до истека рока важења посебног овлашћења за локацију, ималац дозволе мора да, у складу са захтевом АТСО.В.020(ј), успешно заврши програм обуке за посебно овлашћење за локацију.

Управни поступак за обнову важења посебног овлашћења за локацију

По пријему захтева за обнову рока важења посебног овлашћења за локацију, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/АИС у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева за обнову посебног овлашћења за локацију одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли контролор летења има важеће лекарско уверење,

4. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за обнову рока важења посебног овлашћења за локацију,
5. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и накнади,
6. израђује предлог решења о обнови важења посебног овлашћења за локацију,
7. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
8. штампа нову дозволу са обновљеним важењем посебног овлашћења за локацију, на основу донетог решења.

Рок важења посебног овлашћења за локацију код обнове мора да започне најкасније 30 дана од датума успешне процене стручности, у складу са захтевом АТСО.В.020(ф), што значи да захтев за обнову рока важења посебног овлашћења за локацију мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ)

У складу са захтевом АТСО.С.010(а) Анекса I Прилога 1. Правилника, посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту даје право његовом имаоцу да спроводи практичну обуку и надзор над оперативним радним местима за које има посебно овлашћење за локацију и на синтетичком уређају за обуку у овлашћењима која има. Рок важења посебног овлашћења инструктора је три године у складу са захтевом АТСО.С.020(а).

За издавање посебног овлашћења ОЈТИ, потребно је доставити:

- одговарајуће попуњен образац Захтева за издавање/продужење/обнову дозволе (студента) контролора летења (АТСО), овлашћења, додатних и посебних овлашћења ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората и пратећа документа која се захтевају за упис посебног овлашћења ОЈТИ, којима се доказује усаглашеност са захтевима АТСО.В.030(а) и АТСО.С.015;

Посебно овлашћење ОЈТИ се издаје ако подносилац захтева у складу са захтевом АТСО.С.015:

1. има дозволу контролора летења са важећим посебним овлашћењем за локацију,
2. је користио права из дозволе контролора летења је најмање две године непосредно пре подношења захтева,
3. је у току године која претходи подношењу захтева, успешно завршио програм обуке из техника практичне обуке, у току ког се предавало и одговарајуће процењивало потребно знање и педагошке вештине.

Управни поступак за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ)

По пријему захтева за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ), Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,

2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТ),
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења о упису посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТ),
6. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
7. штампа нову дозволу са издатим посебним овлашћењем инструктора за обуку на радном месту (ОЈТ), на основу донетог решења.

У случају првог издавања, период важења посебног овлашћења ОЈТ почиње најкасније 30 дана од датума успешне процене, у складу са захтевом АТСО.С.020(д), што значи да захтев за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Продужење рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТ)

За продужење рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТ) потребно је доставити:

- одговарајуће попуњен образац Захтева за издавање/продужење/обнову дозволе (студента) контролора летења (АТСО), овлашћења, додатних и посебних овлашћења ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората и пратећа документа која се захтевају обрасцем, којима се доказује испуњеност захтева у складу са захтевима АТСО.В.030(а) и АТСО.С.020(б).

Посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту (ОЈТ) се продужава уколико је у складу са захтевом АТСО.С.020(б);

1. подносилац захтева користио права из дозволе у минималном броју часова који је дефинисан у процедурама одржавања стручности,
2. подносилац захтева завршио обуку освежења знања у току важења посебног овлашћења за локацију, у складу са процедурама одржавања стручности у јединици контроле летења,
3. стручност подносиоца захтева процењена у складу са процедурама одржавања стручности у јединици контроле летења најраније три месеца пре датума истека посебног овлашћења за локацију.

Управни поступак за продужење рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТ)

По пријему захтева за продужење рока важења посебног овлашћења инструктора, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац Захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли контролор летења има важеће лекарско уверење,

4. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за продужење рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ),
5. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
6. израђује предлог решења о упису посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ),
7. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
8. штампа нову дозволу са продуженим роком важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ), на основу донетог решења.

Истек рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ)

Уколико дође до истека рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ), оно може да се обнови у складу са захтевом АТСО.С.020(ц) након:

1. освежења знања из вештина практичне обуке, и
 2. успешне процене стручности инструктора практичне обуке која претходи подношењу захтева за обнову,
- под условом да у складу са АТСО.С.015(а) и (б):
3. има дозволу контролора летења са важећим посебним овлашћењем за локацију,
 4. је користио права из дозволе контролора летења је најмање две године непосредно пре подношења захтева.

Управни поступак за обнову рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ)

По пријему захтева за обнову рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ), Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли контролор летења има важеће лекарско уверење,
4. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за обнову рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ),
5. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
6. израђује предлог решења о обнови важења посебног овлашћења за локацију,
7. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
8. штампа нову дозволу са обновљеним важењем посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ), на основу донетог решења.

У случају обнове, период важења посебног овлашћења ОЈТИ почиње најкасније 30 дана од датума успешне процене, у складу са захтевом АТСО.С.020(д), што значи да

захтев за обнову рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Привремена ауторизација ОЈТ инструктора

Директорат може, у складу са захтевом АТСО.С.025(а) и (б) да изда привремену ауторизацију ОЈТ инструктора, на основу безбедносне анализе пружаоца услуга у ваздушној пловидби, када ималац посебног овлашћења ОЈТ није користио права важећег посебног овлашћења за локацију на основу ког спроводи обуку, најмање шест месеци непосредно пре спровођења обуке.

Привремена ауторизација ОЈТ инструктора се издаје у складу са Процедуром издавања привремене ауторизације ОЈТ инструктора или привремене ауторизације процењивача, која се налази на веб страници Директората.

Посебно овлашћење инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI)

Посебно овлашћење инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI), у складу са захтевом АТСО.С.030(а) Анекса I Прилога 1. Правилника, даје право његовом имаоцу да спроводи практичну обуку на синтетичком уређају за обуку:

1. за предмете практичне природе у току почетне обуке,
2. за обуку у јединици контроле летења која није *ОЈТ*, и
3. за континуирану обуку.

Када STDI спроводи pre-OJT, мора да има или да је имао/ла одговарајуће посебно овлашћење за локацију.

Рок важења посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI) је три године у складу са захтевом АТСО.С.040(а).

За издавање посебног овлашћења STDI, потребно је доставити:

- одговарајуће попуњен образац Захтева за издавање/продужење/обнову дозволе (студента) контролора летења (АТСО), овлашћења, додатних и посебних овлашћења ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората и пратећа документа која се захтевају за упис посебног овлашћења STDI, којима се доказује усаглашеност са захтевима АТСО.В.030(а) и АТСО.С.035;

Да би посебно овлашћење STDI било издато, подносилац захтева је морао да у складу са захтевом АТСО.С.035:

1. користи права из дозволе контролора летења у било ком овлашћењу најмање две године,
2. у току године која претходи подношењу захтева, успешно заврши програм обуке из техника практичне обуке, у току које се предавало и одговарајуће процењивало потребно знање и педагошке вештине, уз коришћење теоријских и практичних метода и да су одговарајуће процењени.

Управни поступак за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI)

По пријему захтева за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI), Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/MET/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI),
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI);
6. израђује предлог решења о обнови важења посебног овлашћења за локацију;
7. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола;
8. штампа нову дозволу са издатим посебним овлашћењем инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI), на основу донетог решења.

У случају првог издавања, период важења посебног овлашћења STDI почиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене, у складу са захтевом АТСО.С.040(д), што значи да захтев за издавање посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Продужење посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI)

За продужење рока важења посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI) потребно је доставити:

- одговарајуће попуњен образац Захтева за издавање/продужење/обнову дозволе (студента) контролора летења (АТСО), овлашћења, додатних и посебних овлашења ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората и пратећа документа која се захтевају обрасцем, којима се доказује испуњеност захтева у складу са захтевима АТСО.В.030(а) и АТСО.С.040(б);

Посебно овлашћење инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI) се у току његовог важења продужава уколико је у складу са захтевом АТСО.С.040(б):

1. подносилац захтева завршио обуку освежења знања из вештина практичне обуке и постојеће оперативне праксе; и
2. успешно спроведена процена стручности инструктора практичне обуке, у току године која претходи подношењу захтева за продужење.

Управни поступак за продужење посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI)

По пријему захтева за продужење посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI), Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења ATM/ATCO/MET/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за продужење посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI),
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења за продужење посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI),
6. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
7. штампа нову дозволу са продуженим посебним овлашћењем инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI), на основу донетог решења.

Истек рока важења посебног овлашћења STDI

Уколико посебно овлашћење STDI истекне, може да се обнови, у складу са захтевом ATCO.C.040(ц), на основу:

1. завршене обуке освежења знања из вештина практичне обуке и постојеће оперативне праксе, и
2. успешно спроведене процене стручности инструктора практичне обуке, у току године која претходи подношењу захтева за обнову.

Управни поступак за обнову посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI)

По пријему захтева за обнову посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI), Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења ATM/ATCO/MET/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

3. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
1. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
2. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за обнову посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI),
3. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
4. израђује предлог решења за обнову посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI),
5. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
6. штампа нову дозволу са обновљеним посебним овлашћењем инструктора за обуку на синтетичком уређају (STDI), на основу донетог решења.

У случају обнове, период важења посебног овлашћења STDI започиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене, у складу са захтевом АТСО.С.040(д), што значи да захтев за обнову посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Посебно овлашћење процењивача

У складу са захтевом АТСО.С.045(б) и (д) Анекса I Прилога 1. Правилника, ималац посебног овлашћења процењивача има право да спроводи процене:

1. у току почетне обуке за издавање дозволе студента контролора летења или за издавање новог овлашћења и/или додатног овлашћења, према потреби,
2. претходне стручности имаоца дозволе студента контролора летења који није започео да користи права из те дозволе у року од годину дана од датума њеног издавања или који је прекинуо коришћење права из дозволе у периоду дужем од годину дана и имаоца овлашћења који је прекинуо коришћење права која су дата тим овлашћењем у периоду од четири или више узастопних година,
3. студената контролора летења за издавање посебног овлашћења за локацију и додатних овлашћења, према потреби,
4. контролора летења за издавање посебног овлашћења за локацију и додатних овлашћења, уколико је применљиво, као и за продужење и обнову посебног овлашћења за локацију,
5. подносилаца захтева за издавање или обнову посебног овлашћења STDI, уколико имају посебно овлашћење STDI или ОЈТИ и уколико су користили права на основу тог овлашћења најмање три године,
6. подносилаца захтева за издавање или обнову посебног овлашћења ОЈТИ, уколико имају посебно овлашћење ОЈТИ и уколико су користили права дата тим овлашћењем најмање три године,
7. подносилаца захтева за издавање или обнову посебног овлашћења процењивача, уколико су користили права посебног овлашћења процењивача најмање три године.

Посебно овлашћење процењивача важи три године у складу са захтевом АТСО.С.060(а).

За издавање посебног овлашћења процењивача, потребно је доставити:

- одговарајуће попуњен образац Захтева за издавање/продужење/обнову дозволе (студента) контролора летења (АТСО), овлашћења, додатних и посебних овлашћења ДЦВ-ПЕЛ-ОБ-1(КЛ), који се налази на веб страници Директората и пратећа документа која се захтевају за упис посебног овлашћења процењивача, којима се доказује испуњеност захтева у складу са захтевима АТСО.В.030 и АТСО.С.055.

Да би посебно овлашћење процењивача било издато, подносилац захтева је, у складу са захтевом АТСО.С.055, морао:

1. да користи права из дозволе контролора летења најмање две године,
2. да у току године која претходи подношењу захтева успешно заврши програм обуке за процењивача, у току ког се предавало и на одговарајући начин

процењивало потребно знање и вештине, уз коришћење теоријских и практичних метода.

Управни поступак за издавање посебног овлашћења процењивача

По пријему захтева за издавање посебног овлашћења процењивача, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/АИС у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за издавање посебног овлашћења процењивача,
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења за издавање посебног овлашћења процењивача,
6. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
7. штампа нову дозволу са издатим посебним овлашћењем процењивача, на основу донетог решења.

У случају првог издавања, период важења посебног овлашћења процењивача започиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене, у складу са захтевом АТСО.С.060(д), што значи да захтев за издавање посебног овлашћења процењивача мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Истек рока важења посебног овлашћења процењивача

Уколико посебно овлашћење процењивача истекне, у складу са захтевом АТСО.С.060(ц), може се обновити након:

1. завршене обуке освежења знања из вештина процене и постојеће оперативне праксе, и
 2. успешне процене стручности процењивача,
- у години која претходи подношењу захтеву за обнову.

Управни поступак за обнову посебног овлашћења процењивача

По пријему захтева за обнову посебног овлашћења процењивача, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/АИС, у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за обнову посебног овлашћења процењивача,
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења о обнови посебног овлашћења процењивача,
6. уноси податке у електронску базу података,

7. штампа нову дозволу са обновљеним посебним овлашћењем процењивача, на основу донетог решења.

У случају обнове, период важења посебног овлашћења процењивача започиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене, у складу са захтевом АТСО.С.060(д), што значи да захтев за обнову посебног овлашћења процењивача мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Привремена ауторизација процењивача

Директорат издаје привремену ауторизацију процењивача у складу са захтевом АТСО.С.065(а) и (б), када ималац посебног овлашћења процењивача нема посебно овлашћење за локацију повезану са проценом или ако није користио права посебног овлашћења за локацију најмање годину дана пре подношења захтева, да изврши процену студента контролора летења и контролора летења за издавање посебног овлашћења за локацију и додатних овлашћења, као и за продужење и обнову посебног овлашћења за локацију, како би обухватили посебне ситуације или обезбедили независност процене.

Привремена ауторизација процењивача се издаје у складу са Процедуром издавања привремене ауторизације ОЈТ инструктора или процењивача, која се налази на веб страници Директората.

Посебно језичко овлашћење

У складу са захтевом АТСО.В.030 Анекса I Прилога 1. Правилника, ималац дозволе контролора летења, односно студента контролора летења мора да поседује ниво знања ваздухопловног енглеског језика које одговара најмање оперативном *ICAO* нивоу (ниво 4) знања енглеског језика.

Рок важења посебног језичког овлашћења, у складу са захтевом АТСО.В.035(а) је:

- три године за оперативни ниво (ниво 4) од датума процене,
- шест година за напредни ниво (ниво 5) од датума процене,
- девет година за експертски ниво (ниво 6) од датума процене.

Управни поступак за издавање посебног језичког овлашћења

По пријему захтева за издавање посебног језичког овлашћења, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за издавање посебног језичког овлашћења,
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења за издавање посебног језичког овлашћења,
6. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,

- штампа нову дозволу са издатим посебним језичким овлашћењем, на основу донетог решења.

Рок важења посебног језичког овлашћења код првог издавања започиње најкасније 30 дана од датума када је спроведена успешна процена језичког знања, у складу са захтевом АТСО.В.035(б), што значи да захтев за издавање посебног језичког овлашћења мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Продужење рока важења посебног језичког овлашћења

Посебно језичко овлашћење се продужава након успешне процене језичког знања, која мора да се спроведе у периоду од три месеца пре истека рока важења посебног језичког овлашћења, у складу са захтевом АТСО.В.035(ц).

Управни поступак за продужење рока важења посебног језичког овлашћења

По пријему захтева за продужење рока важења посебног језичког овлашћења, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/AIS у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

- утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
- утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
- утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за продужење посебног језичког овлашћења,
- утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
- израђује предлог решења за продужење посебног језичког овлашћења,
- уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
- штампа нову дозволу са продуженим роком важења посебног језичког овлашћења, на основу донетог решења.

У случајевима продужења, рок важења се рачуна од датума истека важења, у складу са захтевом АТСО.В.035(ц).

Уколико се посебно језичко овлашћење продужи пре истека његовог рока важења, рок важења почиње најкасније 30 дана од дана када је спроведена успешна процена језичког знања, у складу са захтевом АТСО.В.035(д), што значи да захтев за продужење рока важења посебног језичког овлашћења мора да се поднесе Директорату у року од 30 дана од процене.

Истек рока важења посебног језичког овлашћења

Када рок важења посебног језичког овлашћења истекне, у складу са захтевом АТСО.В.035(е), ималац дозволе мора да успешно заврши процену језичког знања како би обновио/ла посебно језичко овлашћење.

Управни поступак за обнову рока важења посебног језичког овлашћења

По пријему захтева за обнову рока важења посебног језичког овлашћења, Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ком се верификује испуњеност услова, уз сарадњу Одељења АТМ/АТСО/МЕТ/АИС у погледу верификације испуњености услова у вези са стручним захтевима:

1. утврђује да подносилац захтева већ има дозволу контролора летења,
2. утврђује да ли је образац захтева одговарајуће попуњен,
3. утврђује да ли је достављена сва потребна документација која се захтева за обнову рока важења посебног језичког овлашћења,
4. утврђује да ли је достављен доказ о плаћеној републичкој административној такси и тарифи,
5. израђује предлог решења за обнову посебног језичког овлашћења,
6. уноси податке у електронску базу података за издавање дозвола,
7. штампа нову дозволу са обновљеним роком важења посебног језичког овлашћења, на основу донетог решења.

Језици који се користе у ваздухопловној комуникацији у Републици Србији

У Републици Србији контролори летења који пружају услуге контроле летења у међународном ваздушном саобраћају морају да имају најмање оперативни ниво (ниво четири) језичког знања из енглеског језика.

Контролори летења који пружају услуге контроле летења по правилима оперативног ваздушног саобраћаја, поред оперативног нивоа посебног језичког овлашћења из енглеског језика морају да имају и најмање оперативни ниво (ниво четири) језичког знања из српског језика.

Признавање и замена дозвола и признавање обука

У складу са Законом о ваздушном саобраћају, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) може да призна дозволу и овлашћење који су издати у иностраној држави ако су испуњени услови који су прописани за издавање дозвола и овлашћења у Републици Србији.

У складу са чланом 183. став 1. Закона, Директорат може да призна обуку која је спроведена у иностраној држави, ако она одговара обуци која се спроводи у Републици Србији.

У складу са чланом 183. став 2. Закона, обука која је спроведена у иностраној држави, а која не постоји у Републици Србији, признаје се ако је спроведена према међународним стандардима.

Признавање и замена дозвола контролора летења и студената контролора летења стечених у иностраној држави, као и обука спроведених у иностраној држави се врши у складу са Процедуром признавања и замене дозвола и признавања обука, која се налази на веб страници Директората.

Суспензија и стављање ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења

У складу са члановима 184, 185. и 186. Закона о ваздушном саобраћају, Директорат може потпуно или делимично суспендовати коришћење дозволе студента контролора летења и дозволе контролора летења, ако се инспекцијским надзором утврди да ималац дозволе одступа од прописаних правила или процедура или да непосредно угрожава безбедност ваздушног саобраћаја.

Такође, у складу са захтевом АТСО.АР.С.010 Анекса II Прилога 1. Правилника, уколико у току надзора или на било који други начин Директорат, који је одговоран за надзор у складу са захтевом АТСО.АР.С.001, нађе доказ који показује неусаглашеност са важећим захтевима од стране лица које има дозволу која је издата у складу са Правилником, с обзиром да је Директорат одговоран за издавање дозвола, Директорат:

1. може да суспендује или стави ван снаге дозволу, овлашћење или додатно и посебно овлашћење, уколико је применљиво, када се утврди безбедносни проблем, и
2. мора да предузме сваку даљу меру принуде која је неопходна, како би се спречио наставак неусаглашености.

Ако је имаоцу дозволе стављена ван снаге дозвола, он/она мора одмах да врати дозволу Директорату у складу са управним поступцима које је успоставио Директорат.

Код издавања дозволе контролора летења, ималац дозволе студента контролора летења враћа дозволу Директорату, како би ставио дозволу ван снаге.

Суспензија и стављање ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења врши се у складу са Процедуром за суспензију коришћења и стављања ван снаге дозволе, овлашћења у дозволи ваздухопловног особља и ауторизација/сертификата, која се налази на веб страници Директората.